

INICIJATIVE I ISKUSTVA U VEZI SA SAKRAMENTOM POTVRDE

Alojzije Jurak

U okviru tematske cjeline ovog broja u programu je stavljeno i pitanje inicijativa i iskustava s područja pastoralna koji se odnosi na sakrament potvrde.

Kako je potvrda sakramenat koji u „znaku” biskupa izravno i potpuno uključuje krštenika u mjesnu Crkvu, gdje će uz pomoć Duha Svetoga i crkvene zajednice živjeti svoju povezanost s Kristom, to smo krenuli u potragu za inicijativama i iskustvima na terenu da vidimo kako se to konkretno odvija u pastoralnoj praksi.

Od nekoliko karakterističnih ostvarenja na koja smo naišli izdvojili smo posebno dva za koje smatramo da bi mogla poslužiti u traženoj orijentaciji. Prvo iskustvo ostvareno je u jednoj tipično gradskoj župi koja donedavno nije bila poznata po izrazitoj vjerskoj praksi župljana, a drugo je ostvareno u jednoj dinamičnijoj seoskoj župi s karakteristikama „poželjne” sredine.

Iskustva koja ovdje donosimo nemaju pretenzije da budu putokaz koji bi drugi trebali slijediti, a još manje polazište za razjašnjavanje konfuzne stvarnosti kao što je pastoral sakramenta potvrde. Ona žele samo upozoriti na to da je i u ovim uvjetima moguće ostvariti odre-

đene inicijative i iskustva koja možemo nazvati „novima”.

Imajući u vidu da je ovdje riječ o proživljenim iskustvima, ona bi ipak u određenom smislu mogla poslužiti kao polazna točka za utvrđivanje nekih važnih elemenata za ostvarenje autentične pripreme na slavlje sakramenta potvrde.

Budući da svaki pastoralni zahvat mora računati na svoj temelj, tj. na teologiju (inače može upasti u rizik da ne bude dovoljno utemeljen kako na ozbiljnom razmišljanju tako i na crkvenoj tradiciji), to smo ova iskustva popratili teološkim razmišljanjem koje nije jednostavno, jer postoje najmanje dva načina prikaza ovog sakramenta, i to pod teoretskim i praktičnim vidom. Mi smo se ovdje opredijeli za tzv. „srednji” put, koji ide više za „načinom” nego za „modom” izražavanja određenih usmjerenja.

Ako je potvrda sakramentalni izražaj osobne pripadnosti Crkvi, potrebno je da ona ne dolazi do izražaja samo u trenutku podjeljivanja samog sakramenta, nego valja potvrđeniku omogućiti da tu pripadnost svakog dana potvrđuje konkretnim životom. A to treba da se očituje preko nekih momenata kao što su:

- pripadnost zajednici vjernika (temeljni moment);
- odnos s biskupom i njegovim suradnicima (koji su za krizmanike „znak”);
- vršenje određene službe u okviru kršćanske (župne) zajednice (predviđene za vjernike).

To su ključni momenti za usmjeravanje i osmišljavanje realnog pastoralna s obzirom na sakrament potvrde. Oni su prisutni u metodološkom pristupu ovih iskustava koja slijede i u kojima su našli konkretan izraz ostvarenosti. Kako? Pogledajmo!

I. NASTANAK JEDNOG NOVOG PASTORALNOG USMJERENJA

Polazeći od ovog iskustva treba reći da se prije krenulo od teoretskih načela negoli od konkretnih zaključaka. Pokretač tog iskustva (župnik srednjih godina) pripovijeda: Kao kateheta s dugogodišnjim stažom u jednoj župi često sam s neugodnošću konstatirao kako se sakrament potvrde slavi na vrlo učmali i stereotipiran način. Kao nešto što se mora izvršiti i – gotovo. Dok se s jedne strane vjeronauk brižno izvodio u kontekstu najnovijih inicijativa, neposredna priprava na slavlje i sam čin potvrde često su izgledali kao obična petljarija. Doduše, obično se predvidio jedan dan neposredne priprave, ali između ponavljanja ceremonija i obavljanja ispovijedi vrijeme je odlazilo u nepovrat.

Osim toga, dok su vjeroučitelji poduzimali velik napor da održe suradnju roditelja, direktna priprava na potvrdu odvijala se bez njih. Uz to mjesna zajednica vjernika nije bila podsjećivana na svijest odgovornosti za kršćanski odgoj djece, posebno onih mladih koji su bili pozivani da budu kumovi, a koji gotovo nisu znali o značenju tog sakramenta.

Tako je bilo sve dok nismo shvatili ozbiljnu potrebu za određenom „sinodom” u župi. Jednog dana pastoralno osoblje župe sjelo je za stol i počelo razmišljati. Došli su na ideju da se jedne nedjelje pozove na razgovor župljane koji mogu doći, da se zajednički rasprave neka pitanja od posebnog značenja. Na veliko izne-

nađenje odazvao se priličan broj angažiranih župljana. Nakon pretresanja pastoralnog stanja župe, prisutni su zatražili da se poduzme kolektivni napor kako bi se što bolje organizirala i pripremila priprava na sakrament potvrde, o kojoj najviše ovisi daljnje formiranje i život kršćanske zajednice.

No prethodno je u meni morala dozrijeti stvar, pripovijeda župnik, da se jasno vidi što se hoće i što se može učiniti u danoj situaciji. Stoga sam se najprije pitao: Kakvo značenje ili smisao može imati sakrament potvrde za dječake i djevojčice koji dolaze na vjeronauk već duže vrijeme? Prihvaćao sam bez diskusije načelo da su oni sposobni za posjedovanje osobne vjere, te da su u stanju očitovati je. Mene, naime, nije toliko mučio problem jednostavnog poboljšanja uvjeta u kojima se slavila potvrda. Ja sam želio produbiti i dokučiti što taj sakrament može značiti tim mladim vjeroučenicima i na koji bi ga način oni mogli što autentičnije doživjeti. Započeo sam tako da sam ih počeo najprije promatrati kako žive svoj svakodnevni život. Zatim sam držao potrebnim govoriti im da imaju povjerenja u sebe, u svoja specifična bogatstva koja prate tu dob; da imaju povjerenja u svoje sposobnosti i u vrijednost zajedništva, u život grupe. Kad sam uvidio da su zainteresirani za to, nadodao sam im kako onome što sačinjava temelj njihove egzistencije trebaju dodati i temelj života po vjeri, temelj iskustva¹.

Još više. Čitajući neka djela, rasprave i članke u vezi sa sakramentom potvrde, iznenadila me činjenica da se velika važnost pridaje dimenziji zajedništva u pripravi na taj sakrament. Dok se u prošlosti inzistiralo gotovo na „magijskom” silaženju Duha Svetoga i njegovih darova, danas se nastoji uvidjeti zahvat tog istog Duha u suvremenoj akciji kršćanskog rasta, koja polazeći od krštenja progresivno priprema djecu i mlade na odgovornosti u zajednici.

Držeći s jedne strane prisutnom tu konkretnu stvarnost mladih, a s druge strane zahtjeve suvremene teologije, došao sam do zaključka

¹ Ne može se naime, dijeliti potvrdu mladima bez razmišljanja o njihovoj situaciji, o njihovu mjestu i ulozi u društvu i Crkvi.

da se suvremeni pastoral sakramenta potvrde može graditi na općim karakteristikama života mladih i na teologiji koja promiče ono bitno: „Naći se zajedno!” „Biti zajedno!” To je bilo polazište.

OSTVARENJE U ETAPAMA

Iskustvo je, kako smo već rekli, našlo mjesta u gradskoj župi u kojoj nije cvjetala vjerska praksa. Uočivši aktualno stanje župe, strpljivo smo počeli raditi na tome da najprije roditeljima predočimo njihovu odgovornost u vjerskom odgoju njihove djece. Uspjeh nije izostao. Danas, nakon nekoliko godina uzastopnog rada, imamo veći broj roditelja koji intenzivno rade na kršćanskoj inicijaciji svoje djece. Neki su od njih čak spremni poučavati vjeronauk u prvom razredu, a voljni su nastaviti i dalje. Za vrijeme ovih posljednjih godina roditelji su postupno naučili razmišljati o onome što žive i otkrivati Boga na djelu u svom životu i u životu svoje djece.

Došavši do tih spoznaja, pokušali smo stvoriti male zajednice u pojedinim dijelovima župe, gdje su za to postojale mogućnosti. I to zajednice polaznika vjeronauka za potvrdu i zajednice njihovih roditelja, koje smo počeli pozivati na sastanke s ciljem da se međusobno bolje upoznaju, da razgovaraju o pitanjima koja ih zanimaju itd... ali ovdje nisu postignuti neki veći rezultati. Očito je bilo ovo: gdje je mjesni ambijent bio međusobno povezaniji, tu je razgovor tekao spontanije, otvorenije, i obratno. No neki roditelji nisu nikako dolazili na sastanke. To je bio predmet posebnog razmišljanja.

Ipak te dvije inicijative: otvaranje roditelja njihovim osobnim pitanjima, problemima i odgovornostima, te stvaranje tih manjih zajednica u pojedinim dijelovima župe — pružile su nam mogućnost da slavlje krizme učinimo življim, dinamičnijim i svrsishodnijim. Roditelji i krizmanici zajedno s pastoralnim osobljem prihvatili su dug put pripreme koji je trajao dvije godine, a odvijao se u etapama.

1. etapa

Razni sastanci roditelja vodili su tome da se inicijative i iskustva

oni postupno suoče s odgojem općenito, da uvide neke važne pojedinosti s obzirom na odgoj svoje djece, posebno značenje zajedništva, te koje je mjesto i uloga Duha Svetoga u njihovu životu i u životu odraslih uopće. Pitanje potvrde iznijeto je pred roditelje tek na drugom zajedničkom sastanku, uz napomenu: Najvažnija stvar u pripravi vjeroučenika na potvrdu nije u tome da ih se može predstaviti biskupu, niti u tome da budu samo dobro upoznati s tokom obreda, nego u tome da im se pomogne da kao kršćani mogu živjeti u svijetu, konkretno među svojim vršnjacima. Samo će na taj način doći postupno do spoznaje temeljnog zadatka koji potvrda stavlja pred njih: da osjete u sebi i u ljudima oko sebe da u njima djeluje Isusov djelotvorni Duh. Stoga sam inzistirao na tome, pripovijeda župnik, da i roditelji nastave tim putem sa svojom djecom, da ih postupno odgajaju za zrele i odgovorne kršćane. Objašnjavao sam im da sakrament potvrde nije vezan uz određenu dob, niti uz određeni vjeronaučni stupanj; da nakon razgovora sa svojom djecom i vjeroučiteljima sami odluče kada će njihovo dijete pristupiti potvrdi.

Neki roditelji nisu došli čak ni na jedan sastanak, iako su slali djecu na vjeronauk i željeli da im ona pristupe potvrdi. Pošao sam im u posjet da vidim zbog čega ih nema blizu. Primijetio sam da se ne radi o nekoj zloj volji, nego naprosto o siromaštvu u materijalnom i kulturalnom pogledu, o nesposobnosti da se sužive s novim zahtjevima. Uvjerio sam se u ovo: da bi se moglo dobiti na okup i roditelje i djecu, potrebno je najmanje dvije godine intenzivnog rada s njima u raznim oblicima.

Za vrijeme prve etape na vjeronauku se stalno inzistira na potrebi zajedništva i na radu u manjim grupama. U aktivnostima koje izvode razne grupe, krizmanici se međusobno odlično snalaze, iako još nemaju odvažnosti puno govoriti.

2. etapa

Odnosi se na vjeroučenike koji se već drugu godinu spremaju na svetu potvrdu. Na početku drugog tromjesečja počinje se govoriti o ulozi Duha Svetoga u životu kršćana. Osvrćući se na

ono što je već prethodno bilo rečeno na vjeronauku, sada se ide za produbljenjem značenja svete potvrde u životu pojedinog kršćanina i kršćanske zajednice. U to vrijeme pozvani su i roditelji na dogovor. Potrebno je da se izjasne hoće li ili neće njihova djeca ići te godine na potvrdu.

Za vrijeme tog sastanka iznosi se tema kojom se predstavi uska veza između sakramenta krštenja i potvrde. Sugeriraju se slijedeće misli: Mi, i ljudi koje susrećemo oko sebe, činimo divne stvari. Katkada činimo i geste solidarnosti. Tada nadvladavamo moguće suprotnosti; zaboravljamo na ono što nas dijeli, a mislimo na ono što nas međusobno više povezuje. Te geste ne čine samo isključivo kršćani, nego i oni koji to nisu. Ali kršćani mogu reći gdje je izvor te njihove vitalnosti i humanosti koja ih potiče na dobro. Oni u svemu onome što učine dobra prepoznaju djelovanje Isusova Duha.

Na krštenju su roditelji i kumovi „zazvali” Boga kao onog koji stoji na početku djetetova života. Ono je bilo uvedeno u kršćansku zajednicu, tj. u zajednicu ljudi koji prihvaćaju svoj život kao Božji dar.

Na potvrdi pak krizmanici su pozvani da imenuju Isusova Duha kao onog koji taj, od Boga darovani, život čini aktivnim.

Krizmanici druge godine vjeronauka brzo naviknu raditi u malim grupama koje predvode njihovi vjeroučitelji. Vjeroučitelji im posvećuju veliku pažnju, potičući ih na stvaranje priateljskog ozračja u grupi i izvan nje. Posebna pažnja posvećuje se tehnicima izražavanja.

U drugom tromjesečju grupe se zaokupi zajedničkom akcijom, s time da se u krizmanicima stvori dubok dojam o vrijednosti zajedničkog rada, što posebno dolazi do izražaja u zajedničkoj izradi plakata u mjesecu neposredno prije blagdana Uskrsa. Iz tjedna u tjedan svaka grupa stavlja na svoj plakat plan svoga mjesta stanovanja s istaknutom oznakom mjesta škole, igrališta, biblioteke, crkve, ambulante ili neke druge važnije ustanove koja se najčešće uočava. Svakog tjedna krizmanici istražuju dobre akcije koje ljudi čine na raznim razinama, a koje bi i oni mogli činiti vođeni željom da žive kao zauzeti kršćani u svojoj sredini (dakako na razini svojih mogućnosti!). Razu-

mije se da u sklopu vanjskih akcija koje se poduzimaju treba inzistirati i na istraživanju Božje Riječi koja bi ih motivirala na bolji i zauzetiji život u ljudskom i kršćanskom smislu. Potom je svaki krizmanik pozvan da na jednoj stranici lista papira napiše razmišljanje o tome što je preko tjedna uspio ostvariti da bude bolji. U slijedećem tjednu ti se listovi (koji su obično u boji) postave na plakatu u neki red tako da označuju put koji vodi prema Uskrsu.

3. etapa

U ovoj etapi radi se o bližoj pripravi na slavljenu potvrdu. Odmah poslije Uskrsa roditelji koji žele da im dijete primi svetu potvrdu tokom iste godine pozvani su na ponovni sastanak. I tu svi zajedno uzevši pojedine točke s izrađenih plakata počnu analizirati što su krizmanici u međuvremenu načinili i na koji način mogu prepoznati Krista prisutnog u njihovu životu. Listovi sa razmišljanjima pričvršćeni na plakatima jasno govore o tome. Iz onoga što krizmanici opisuju u njima postaje očito da nije lako živjeti zajedno, i da je put do mira vrlo dug. Oni to uočavaju kako iz svog malog svijeta tako i iz svijeta odraslih. Taj naglasak vodi razmišljanju o životu odraslih, o ulozi koju može odigrati Duh Sveti. Zatim se izmijenjene misli o svetoj potvrdi.

U jednom trenutku ostao sam zbunjen. Inzistirao sam na što osobnijoj odluci za pristup potvrdi, te čestitah sam sebi na uspjehu što su neki roditelji ipak izrazili želju za odgodom primitka potvrde za slijedeću godinu, dok je većina roditelja ipak bila za to da se sve članove iz pojedinih grupa pusti na potvrdu, iako nisu bili za to dovoljno pripremljeni. Razmišljajući kasnije o tome uvjerio sam se da se zbog velike važnosti koju pridajemo životu grupe moglo predvidjeti da će većina htjeti biti solidarna. Tako ono što mi se u početku činilo negativnim sada postade realnim izražajem zajednice vjeroučenika.²

² Tko odlučuje o tome hoće li ovaj ili onaj kandidat pristupiti potvrdi? Kako dozrijeva odluka? Ovdje su roditelji prvi koji odlučuju. Ponegdje se željelo da to budu sami krizmanici. Rezultati su bili

Posljednja točka ostaje za razgovor s roditeljima: tko treba biti uz vjeroučenike za vrijeme pripreme na potvrdu i kad ih treba predstaviti biskupu? Tu smo dugo bili u nesigurnosti. Prema jednim ta uloga pripada roditeljima, drugi su predlagali da to budu vjeroučitelji, a neki su opet sugerirali da se to prepusti samim krizmanicima da oni izaberu najpoželjniju osobu koja će biti u stanju pratiti ih u životu kao kršćane. Na kraju je prihvaćen ovaj posljednji prijedlog, koji je potom predstavljen krizmanicima. Nakon razgovora s njima oni su ozbiljno shvatili tu odgovornost i krenuli u potragu za kumovima. Izbor je bio različiti nego ikada. Među izabranima bilo je roditelja, vjeroučitelja, prijatelja, mladih i odraslih kršćana iz župske sredine. Iako nisu bili vođeni ni od koga, znali su izabrati onu osobu koja se najviše zanimala za njih i koja daje svjedočanstvo života neovisno o tome jesu li bolje ili slabije situirani, jesu li izrazitiji ili manje uočljivi vjerski praktikanti.

Polazeći od te točke poslano je opet pismo svim roditeljima s napomenom da s pažnjom prate svoje krizmanike koji se tako intenzivno spremaju na događaj potvrde. Odmah nakon toga na sastanak su pozvani i izabrani kumovi da im se saopće neke pojedinosti u vezi s njihovom zadaćom i ulogom kumova... Pozvani su da zajedno s krizmanicima otkrivaju djelovanje Duha u njihovu životu i u životu krizmanika kako bi im mogli biti odgovarajuća podrška za budućnost. To zajedničko traženje sadržaja slavlja konkretizirat će se i u stvaranju prigodnog vodiča za slavlje potvrde. No previše je toga bilo planirano, a vrijeme je bilo prekratko da se sve ostvari. Ipak je glavni cilj postignut: stvaranje zajedničkog plana u pripravi na potvrdu. Mala zajednica, tek svjesna svoje stvarnosti u kojoj živi a već uključena u slavlje tog iskustva, postala je spremnija da se otvori mjesnoj i široj zajednici Crkve i svijeta.

4. etapa

Odnosi se na dan neposredne pripreme na slavlje potvrde. Tokom cijelog dana svaka je grupa predvođena svojim vjeroučiteljem. Jutro je posvećeno izradi zajedničkog plakata u tri

inicijative i iskustva

tematska dijela:

- zajednica sastavljena od naše grupe;
- zajednica naše župe i grada;
- zajednica mnogih ljudi.

Krizmanici su pozvani da prepoznaju djelovanje Duha u tim zajednicama: sjećaju se pojedinih epizoda, pridodaju ilustracije. To je aktivnost koja im omogućuje da saberu plodove rada cijele godine. Poslijepodnevno vrijeme predviđeno je za razmišljanje o djelovanju Duha u apostolskoj zajednici, o značenju potvrde u životu. Inzistira se ponovno na povezanosti između krštenja i potvrde, na otvorenosti male zajednice stvorene od krizmanika prema velikoj zajednici župe i biskupije. Na toj liniji ima svoje značenje i uloga biskupa. Konačno grupe s kumovima i vjeroučiteljima izreknu „ispovijest vjere” koju će za vrijeme slavlja potvrde pročitati pojedini članovi grupa.

U svoj toj poslijepodnevnoj pripravi, razumije se, da treba rezervirati vrijeme i za ispovijed s dobro pripremljenim ispitom savjesti.

5. etapa

Za slavlje sakramenta potvrde, ako je ikako moguće, treba odrediti nedjelju. To ima svoju posebnu važnost. Razumije se, da o slavlju potvrde u župi treba biti informirana cijela župna zajednica, tako da svi mogu sudjelovati.³

Plakati koje su izradili krizmanici postavljeni su u crkvi na vidljivo mjesto tako da budu lako uočljivi i da ih se po potrebi može predstaviti. Za slavlje potvrde izaberu se one pjesme koje krizmanici najviše vole i koje odgovaraju tom slavlju. Poželjno je da budu praćene kakvim glazbenim instrumentom i prigodnim zborom

---

vrlo zanimljivi kad je probuđena inicijativa i njihov život u okviru župne zajednice. Naglašavamo da je potvrda danas jedini sakrament koji Crkva može predložiti. Svi drugi se traže na način koji je teško „odbiti”. Ako se potvrda ne predlaže, najčešće dolazi do zahtjeva za njom. Važno je da se pastoral pozabavi tim pitanjem.

³ Na sudjelovanje u slavlju potvrde pozove se cijela župna zajednica. Ali je od bitne važnosti kakvo će ozračje stvoriti pastoralno osoblje koje priprema zajednicu na to slavlje. Bez stvaranja radosnog i svečanog ozračja nema ni doživljajnog slavlja.

koje slavju daje pečat svečanosti. Izbor čitanja odredi se sporazumno između krizmanika i vjeroučitelja. Poslije Službe riječi izabrani čitači čitaju u ime svoje i u ime grupe „ispovijest vjere”.

Zavisno od broja čitanja i tekstova koje su krizmanici pripremili za molitvu vjernih određuje se i dužina homilije predvodnika slavja, koji o svim detaljima programa treba unaprijed biti informiran. Ostalo se odvija kao obično.

Jedini nedostatak u cijelom pokušaju ovog pastoralnog usmjerenja bio je taj, što niti za vrijeme Službe riječi niti kasnije nije bilo predstavljeno ni jedno konkretno svjedočanstvo iz života odraslih o značenju i snazi djelovanja Duha Svetoga u životu. Zbog velikog broja krizmanika to se na žalost moralo isključiti.

RAZMIŠLJANJE O ISKUSTVU

Svaki pokušaj da se oživi pastoral sakramenata završava neuspjehom ako nema u vidu opći i mjesni pastoralni kontekst. Sakrament potvrde kao i ostali sakramenti slavi se u Crkvi-sakramentu, gdje je Isus prisutan i djelatan za ljude. Zanimanje za ovo iskustvo stoji upravo u sučeljavanju s tim temeljnim iskustvom.

Odnosi između župne i biskupijske zajednice, vjeronauk, aspekti evangelizacije – sve je to postalo očito od samog početka tog iskustva. A i nedostaci i spojne točke također su precizirani.

Nedostaci:

- Odsutnost ili, bolje rečeno, zaboravljivost roditelja u vrijeme pripreve na sakrament potvrde.
- Priprava pomalo „apstraktna”. Na početku niti se što znalo o vjeri, niti o župskoj zajednici, niti o životu vjeroučenika.

Spojne točke:

- Formiranje malih zajednica vjeroučenika i roditelja.
- Roditelji su naučili razmišljati o onome što žive i otkrivati Boga na djelu u svom životu i u životu svoje djece.

Dobro precizirana svrha: Nije bilo riječi samo o poboljšavanju uvjeta u kojima bi se slavila potvrda već i o osmišljavanju značenja

potvrde, kako bi slavje i život po Duhu mogli postati što autentičniji.

Metoda: Naučiti otkrivati uvijek prisutnu i aktualnu akciju Duha u životu kršćana. Od samog početka željelo se postići:

- intenzivnije razmišljanje o djelovanju Duha Svetoga u Crkvi i u svijetu; produbljenje odgoja vjere u toku procesa kršćanske inicijacije; euharistijska perspektiva bila je na žalost pomalo u sjeni.

II. DUHOVNA OBNOVA ZA KRIZMANIKE

Drugo iskustvo koje ovdje iznosimo odnosi se na duhovnu obnovu krizmanika u jednoj župi razvijenijeg seoskog karaktera. Evo tog iskustva.

STVARANJE OZRAČJA OBNOVE

Unatoč primjedbama od strane krizmanika, a još više od njihovih roditelja (zbog odlučujućih zadnjih dana škole i ispita), u jednoj je župi sazrijevala misao i želja da se za krizmanike organizira duhovna obnova u kojoj bi se razmišljalo, molilo, šutjelo i sazrijevalo u temeljnim izborima.

Župnik, aktivni graditelj duhovnog života, posebno među mladima, nije propuštao ni jednu priliku da dadne na znanje svima da se organizira posebna duhovna obnova samo za krizmanike i to neposredno prije samog slavja potvrde. Smatrao je da se takva prilika možda više neće za njih ponoviti u životu. Njegovo aktivno i nenametljivo poticanje bilo je prihvaćeno. Krizmanici su se gotovo stopostotno odazvali. Župnik je unatoč suprotnim mišljenjima sa strane imao povjerenja u svoje krizmanike i u njihovu sposobnost za takav doživljaj. Uspjeh je bio iznad očekivanja. U nedjelju prije početka obnove posvetio je cijelu homiliju stvaranju prikladnog ozračja. Predložio je da zajedno uđu u jednu čudesnu avanturu: da kroz tri dana intenzivnog duhovnog života uđu u „pustinju”, da u tišini osluškuju Božji glas i osjete njegovu prisutnost. Iznio je i iskustvo života iz pustinje Male braće Charlesa de Foucaulda. Krizmanici su bili zahvaćeni. Ula-

zili su u razmatranje. Po dolasku u vjeronaučnu dvoranu već su psihički bili pripremljeni. Osjetili su da se nešto događa. Nisu se zadovoljili samo usmenom šutnjom, već su pazili i na najmanji pokret stolica. Voditelj se predstavlja, iznosi plan, apelira na potrebu misaone šutnje, da odstrane od sebe svaku drugu misao, svaku drugu brigu, da to vrijeme posvete samo sebi, svojim pitanjima, svojoj budućnosti.

Na vratima dvorane stoji podsjetnik: veliki plakat s dnevnim redom obnove, poticajnim mislima i pozivom na razmišljanje i odlučivanje.

MOLITVA

Za dječake i djevojčice te dobi molitva treba biti otkriće razgovaranja s Bogom. Prve minute svakog dana posvećene su molitvi koju obično predvodi svećenik. Na početku svakog dana sugerira nekoliko misli i daje okvir za razmišljanje i rad u grupama. Svatko potaknut općim ozračjem i prihvaćanjem osobno moli razmišljajući o riječima koje se izgovaraju. Krizmanici žive te trenutke u mislima na Isusa Krista, koji iako je bio u trajnom kontaktu s Ocem, ipak cijele noći posvećuje molitvi i šutnji, posebno kad je pred nekim važnijim činom ili događajem.

SLAVLJA

Svaki dan završava euharistijskim slavljem. Na kraju prvog dana pozvani su i roditelji i druga djeca da sudjeluju u euharistijskom slavlju koje je sve prožeto temom „zahvaljivanja” za put rasta u vjeri i osobnosti. Riječ je dakako o svečanijem slavlju kojem svi s radošću sudjeluju.

Na kraju drugog dana, u povezanosti s razmišljanjima i zahtjevima za dubljim kršćanskim životom, priredi se i pokorničko slavlje. Za tu zgodu pozove se više ispovjednika, kako bi se svi prisutni mogli što solidnije ispovjediti. Priprava za ispovijed je detaljna, s dobro pripremljenim ispitom savjesti u svjetlu riječi Božje. Slavlje se zaključuje s pozivom na nastojanje oko promjene života, kako bi u potpunosti ostvarili plan koji Bog ima s njima.

Posljednji dan zaključuje se pripravom na slavnice inicijative i iskustva

lje sakramenta potvrde u paraliturgijskom duhu. Ožive se ključni momenti obreda potvrde, objasni se značenje, pripreme čitanja, pokajnički zazivi i zazivi za molitvu vjernih. Svaki sudionik dobiva neki zadatak za sudjelovanje u samom slavlju.

SADRŽAJI

Duhovna obnova strukturira se oko tri sadržajne cjeline. Uzmu se ključne teme koje su već bile dotaknute na vjeronauku, ali ne tako detaljno kao sada. Poslije jutarnje molitve voditelj održi nagovor ili predavanje, ne duže od jednog sata. Predavanje valja popratiti primjerima iz konkretnog života, s pokušajem da se odgovori na temeljna pitanja: Kako danas živjeti vjeru? Što je to kršćanski život? Koje je značenje potvrde i djelovanja Duha u kršćanskoj zajednici?

Evo tematskog puta:

1. Situacija svijeta koji nas okružuje promatrana u svjetlu vjere i u svjetlu mladenačkih traženja. Što znači imati vjeru? Osobni susret s Kristom kao Sinom Božjim. Primjer Petra i ostalih apostola; primjer Nikodema, stotnika. Savao pred Damaskom, njegovo obraćenje i herojsko poslanje. Krist je riječima i djelima pokazao da je Sin Božji. Čudesna: oluja na moru, čudesni ulov riba, uskrsenje mladića iz Naima i Lazara. Proroštva, posebno ono o njegovu osobnom uskrsnuću. Božansko znanje: kao dječak od 12 godina raspravlja s farizejima u hramu. Njegova svetost... Zaključak: I mi padamo pred njim na koljena govoreći: „Ovo je uistinu Sin Božji!”

2. Vizija kršćanskog života: novi zakon, govor na gori dobro objašnjen preko primjera. Spriječiti poganski pogled na život: idoli bogatstva, zdravlja, seksa, karijere... Sv. Ignacije Lojolski, primjer obraćenja; sv. Vinko Paulski, primjer kršćanskog milosrđa; papa Ivan XXIII, primjer potpunog i aktivnog predanja u volju Božju; Majka Terezija, primjer kršćanske ljubavi i dobrote.

3. Ne može se biti kršćaninom sam. Treba otkriti značenje Crkve u bratskom jedinstvu: mistični trs, mistično Tijelo. Potvrda kao nova

služba u Crkvi: aktivno svećeništvo, svjedočanstvo (razni primjeri iz mladenačkog, školskog i obiteljskog života, te iz svijeta rada, sve u perspektivi budućnosti). Duhovi i preobrazba apostola. Poziv u Bibliji: Mojsije, Gideon, Izaija, Jeremija... Stalna služba u Crkvi koja proizlazi iz njezine naravi. Konkretni oblici aktivnosti poslije potvrde: sudjelovanje u nedjeljnim misnim čitanjima, sudjelovanje na vjeronauku mladih, sudjelovanje u karitativnim akcijama, itd.

U drugom dijelu dana poslije uvodne molitve ostvaruje se ono što je bilo rečeno u jutarnjim satima. Prvi dan iznese se ono što nam Krist predlaže vjerovati s obzirom na Crkvu i život vječni. Inzistira se na vjerskom uvjerenju koje treba ponijeti u sve manifestacije života, budući da se sakramentom potvrde postaje odraslim kršćaninom. Drugi dan pogled kršćanskog života upotpunjuje se težnjom za obraćenjem; govori se o upotrebi dvaju sakramenata koji prate čovjekovo kršćansko putovanje, tj. o euharistiji i pokori. Treći je dan sav usmjeren na praktične zadatke o kojima se raspravljalo i razmišljalo prema Isusovu primjeru: „Imam vam još mnogo toga za reći...”. Pozovu se krizmanici da nastave sa svojim rastom i formacijom u župnoj zajednici. Svakog dana u određeno vrijeme sudionicima se predstavi i župnik koji se stavlja na raspolaganje za moguće potrebe.

RAD U GRUPAMA

Poslije jutarnjeg predavanja slijedi pola sata slobodnog vremena, predviđeno bilo za razmišljanje, bilo za odmor. Zatim se formiraju grupe (zavisno od broja sudionika) koje predvođe pripremljeni voditelji. U prostorijama za rad u grupama svaku grupu očekuje veliki karton za stvaranje plakata s popratnim priborom. Iznesu se dojmovi s predavanja a zatim svaki sugerira neku misao ili izreku koja najviše odražava sadržaj obnove te se to napiše na plakat. U određeno vrijeme svi se opet nađu u zajedničkoj dvorani, gdje stavljaju svoj plakat na zid i iznose svoja iskustva u radu u grupi da svi budu upoznati što se radilo u pojedinoj grupi. Za vrijeme obnove, kao i poslije, ti plakati ostaju na zidu kao efikasan poticaj na razmišljanje.

ISKUSTVA

U sva tri popodneva pozovu se na duhovnu obnovu i neki istaknutiji kršćani da krizmanicima iznesu neka iskustva i svjedočanstva iz života. Obično se izaberu predstavnici raznih zvanja: zaručnici, mladi bračni parovi, kandidati koji se spremaju na svećeništvo ili redovništvo, odrasli kršćani koji su posebno istaknuti u pojedinim područjima djelovanja. Izvještaji pozvanih moraju biti kratki i jezgroviti, da ih krizmanici mogu što lakše upamtiti. Najzanimljiviji dio svakako su razgovori „u živo”. Ti konkretni primjeri odraslih kršćana vrlo pozitivno utječu na krizmanike.

ODLUKE

Uspjeh neke duhovne obnove mjeri se obično po tome što se sa sudionicima događa poslije potvrde. Stoga je posljednji dan obnove usmjeren na konkretno stvaranje odluka kojih će se nastojati pridržavati u životu. Te odluke obično se svode na:

1. Redovno sudjelovanje na nedjeljnoj misi i pričesti.
2. Ponovno uključivanje u vjeronauk na početku nove školske godine.
3. Preporuku čitanja kakvog poučnog duhovnog štiva da se nađe snaga za daljnju izgradnju i rast u vjeri.

Osim ovih odluka i obaveza, mnogi sebi odrede i koju specifičnu obavezu ili odluku koja se odnosi na tipično njihovu situaciju. Te odluke napisane na papir i stavljene u kovertu bez potpisa donose se na oltar za vrijeme donošenja prikaznih darova te tako dobivaju javni i svečani oblik.

Čitajući te odluke čovjek ostaje zadivljen nad ozbiljnošću kojom su krizmanici shvatili svoj zadatak kršćanskog svjedočenja. Iskustvo potvrđuje da su te odluke većinom bile održavane.

Nakon ovih dana obnove, kao i nakon svega onog što slavljenje potvrde obuhvaća, vjeroučitelji se obično osjećaju umornima, ali i sretnima što su učinili nešto za Kraljevstvo Božje u srcima mladi.

./.

ZAKLJUČAK

Svjesni smo granica svakog iskustva pa i ovih ovdje iznesenih. Ipak možemo konstatirati da se u ovim iskustvima cijeli tok rada pokazao vrlo pozitivnim. Plodovi su bili očiti i s obzirom na nove odnose koji su stvoreni među vjeroučenicima i s obzirom na duh inicijative koji su ti vjeroučenici pokazali nakon potvrde. S obzirom na roditelje očit je bio veći interes za odgoj njihove djece kao i za stvaranje življih kontakata među roditeljima u župi, što vrijedi iskusiti.

S obzirom na daljnju perspektivu ova su iskustva dobro došla i samim svećenicima. Pomogla su im da učvrste svoja temeljna usmjerenja koja mogu odgovarati u pastoralnom radu za bilo koji kontekst ili sredinu. No da bi potvrda ipak ostvarila punu autentičnost, čini nam se da je nužno potrebno:

- formiranje istinske zajednice kršćana;
- prepoznavanje da je Duh Sveti prisutan u životu te zajednice⁴;
- da veza između krštenja i potvrde bude što očitija i razumljivija!

Netko bi mogao reći da tu ima previše postavljenih ciljeva. Može biti. Ali je činjenica

i to da se u životu ovi elementi međusobno isprepliću i nadopunjuju. U svakom slučaju prva svrha koju valja postići jest formacija istinske zajednice kršćana koji će biti svjesni da su vođeni Isusovim Duhom te da ih kao takve treba podupirati. Ako takve zajednice već postoje ili su u nastajanju, one će pripremiti djecu i mlade na sakrament potvrde. U tom slučaju primjedba: „Vi previše gubite vremena u pripravi na taj sakrament!” – više neće imati smisla. Zapravo takva bi konstatacija bila vrlo visoka, čak priznanje.

Učinjeni rad odnosi se na djecu i mladež, ali ih i nadilazi, jer je tek cijela zajednica ta koju treba staviti u pokret, a ne samo njen jedan dio – krizmanici.

---

⁴ Sakrament se naime ne ograničuje samo na mazanje uljem koje vrši biskup ili njegov namjesnik, nego je djelotvoran za vrijeme cijelog tog puta, kojim potvrda znači zahvaljivanje za to djelovanje Duha i odluka da se u tom djelovanju sudjeluje.